

PBD BASISONDERWIJS

Seminarie VIRBO

Evaluatie in het basisonderwijs

20 maart 2014

La Roche-en-Ardenne

Verloop

- Evalueren in de basisschool- het kader
- Bespreken van enkele aspecten inzake evaluatiebeleid :
(vraaggestuurd)
mogelijkheden: toetsperiodes, plaats van ovsg toetsen, rapporteren, getuigschriften, genormeerde toetsen uit leerlingvolgsystemen,...
- De evaluatiepraktijk planmatig op schoolniveau aanpassen

Verschuiving van testcultuur naar assessmentcultuur

- Bespreken tekst uit

Evaluatie in het Vlaamse Onderwijs, beleid en praktijk van leerling tot overheid, Maarten Penninckx, Jan Vanhoof en Peter Van Petegem

- Individueel lezen, aanduiden minstens één voor jou merkelijke passage, bespreken in groep.

Evaluëren evolueert

- Evaluëren moet sporen met evoluerende visie op leren.
- Het moet ten eerste sporen met **wat** we leren. Het accent verschuift van kennisoverdracht naar competentiegericht leren: het geclusterd leren van kennis, vaardigheden en attitudes in een authentieke context. En dat vraagt aangepaste evaluatievormen.
- Evaluëren zal ook moeten sporen met **hoe** we leren. Het accent verschuift van bijna uitsluitend instructief leren (kennisoverdracht) naar een evenwicht tussen instructief en constructief leren (kennisopbouw). Elke vorm van leren heeft zijn specifieke noden, kansen en beperkingen m.b.t. evaluatie.

Uitdagingen voor de scholen inzake evaluatie

Inspectie:

- In te veel scholen handelen leraren vanuit eigen inzichten en niet vanuit een gemeenschappelijke schoolvisie
- Leraren veronderstellen te gemakkelijk dat het gebruik van leerboeken impliceert dat alle leerplandoelen gerealiseerd en geëvalueerd zijn.
- Klemtoon ligt geregeld op cognitieve en gemakkelijk meetbare aspecten – bij WO nog te dikwijls op ‘weetjes’
- Er is zelden systematisch aandacht voor de Loeten
- Andere vormen van evaluatie komen zelden voor: zelfevaluatie, peerevaluatie, portfolio..
- Evaluatiepraktijk is zelden het onderwerp van nascholing, van discussie, van bijsturing

De vragen

- Waarom?
- Wat?
- Wie?
- Wanneer?
- Waarmee?

Waarom?

Beoordelen (summatieve functie) en begeleiden (formatieve functie)

- **Evalueren met een begeleidende functie** geeft een antwoord op de vraag hoe we het leren van kinderen kunnen ondersteunen én welk aanbod en welke hulp ze daarbij nodig hebben. Daarbij is feedback aan kinderen tijdens het leerproces cruciaal. Kinderen moeten immers nog iets kunnen aanvragen met de feedback, bijvoorbeeld bij een volgende (versie van een) opdracht. Het gaat dus eerder om een tussentijdse vorm van evaluatie die dikwijls plaatsvindt tijdens het leerproces.

-
- Bij evaluatie met een **beoordelende functie** is het de bedoeling om na te gaan in welke mate de kinderen de vooropgestelde doelen **bereiken** en dit vast te leggen in de vorm van bijvoorbeeld een score of een omschrijving van de prestatie. De leraar wil een antwoord op de vraag welke kinderen de doelen wel of niet beheersen. In sommige gevallen kan een reeks evaluaties (bijv. toetsenreeks) aanleiding geven tot beslissingen over een leerling zoals overgaan of overzitten, de indeling in niveaugroepen, het al dan niet toekennen van een getuigschrift, enz.

WAT EVALUEREN ?				
VOORBEELDEN				
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)				
CONCRETE VOORBEELDEN				

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten			
VOORBEELDEN				
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)				
CONCRETE VOORBEELDEN				

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt- bijv. één leergebied)		
VOORBEELDEN				
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)				
CONCRETE VOORBEELDEN				

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt- bijv. één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbaar)	
VOORBEELDEN				
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)				
CONCRETE VOORBEELDEN				

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt-bijv. één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbaar)	OPVOEDING: ATTITUDES/ WAARDEN
VOORBEELDEN				
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)				
CONCRETE VOORBEELDEN				

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt, bijv. binnen één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbare vaardigheid)	OPVOEDING: ATTITUDES/ WAARDEN
VOORBEELDEN	Woordenschat Topografische kennis Onderdelen van planten Tafels ...			
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)				
CONCRETE VOORBEELDEN				

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt, bijv. binnen één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbare vaardigheid)	OPVOEDING: ATTITUDES/ WAARDEN
VOORBEELDEN	Woordenschat Topografische kennis Onderdelen van planten Tafels ...	Schaalberekening Meten Zwemmen Gesprek voeren in het Frans Spelling Nederlands		
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)				
CONCRETE VOORBEELDEN				

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt, bijv. binnen één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbare vaardigheid)	OPVOEDING: ATTITUDES/ WAARDEN
VOORBEELDEN	Woordenschat Topografische kennis Onderdelen van planten ...	Schaalberekening Meten Zwemmen Gesprek voeren in het Frans Spelling Nederlands	Lezen Problemen oplossen Tabellen interpreteren Presenteren Overleggen Schriftelijk communiceren Mondeling communiceren ...	
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)				
CONCRETE VOORBEELDEN				

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt, bijv. binnen één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbare vaardigheid)	OPVOEDING: ATTITUDES/ WAARDEN
VOORBEELDEN	Woordenschat Topografische kennis Onderdelen van planten ...	Schaalberekening Meten Zwemmen Gesprek voeren in het Frans Spelling Nederlands	Lezen Problemen oplossen Tabellen interpreteren Presenteren Overleggen Schriftelijk communiceren Mondeling communiceren ...	Doorzetten Netjes werken Planmatig werken Respect voor anderen Respect voor materialen Beleefdheid ...
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)				
CONCRETE VOORBEELDEN				

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt, bijv. binnen één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbare vaardigheid)	OPVOEDING: ATTITUDES/ WAARDEN
VOORBEELDEN	Woordenschat Topografische kennis Onderdelen van planten ...	Schaalberekening Meten Zwemmen Gesprek voeren in het Frans Spelling Nederlands	Lezen Problemen oplossen Tabellen interpreteren Presenteren Overleggen Schriftelijk communiceren Mondeling communiceren ...	Doorzetten Netjes werken Planmatig werken Respect voor anderen Respect voor materialen Beleefdheid ...
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)	Kennistoetsen Zelfevaluatie			
CONCRETE VOORBEELDEN				

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt, bijv. binnen één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbare vaardigheid)	OPVOEDING: ATTITUDES/ WAARDEN
VOORBEELDEN	Woordenschat Topografische kennis Onderdelen van planten ...	Schaalberekening Meten Zwemmen Gesprek voeren in het Frans Spelling Nederlands	Lezen Problemen oplossen Tabellen interpreteren Presenteren Overleggen Schriftelijk communiceren Mondeling communiceren ...	Doorzetten Netjes werken Planmatig werken Respect voor anderen Respect voor materialen Beleefdheid ...
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)	Kennistoetsen Zelfevaluatie	Oefensessies Vaardigheidstoetsen Observaties Zelfevaluatie Peer-evaluatie Portfolio		
CONCRETE VOORBEELDEN				

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt, bijv. binnen één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbare vaardigheid)	OPVOEDING: ATTITUDES/ WAARDEN
VOORBEELDEN	Woordenschat Topografische kennis Onderdelen van planten ...	Schaalberekening Meten Zwemmen Gesprek voeren in het Frans Spelling Nederlands	Lezen Problemen oplossen Tabellen interpreteren Presenteren Overleggen Schriftelijk communiceren Mondeling communiceren ...	Doorzetten Netjes werken Planmatig werken Respect voor anderen Respect voor materialen Beleefdheid ...
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)	Kennistoetsen Zelfevaluatie	Oefensessies Vaardigheidstoetsen Observaties Zelfevaluatie Peer-evaluatie Portfolio	Opdrachten Werkstukken Observaties Zelf- en peerevaluatie Portfolio ...	
CONCRETE VOORBEELDEN				

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt, bijv. binnen één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbare vaardigheid)	OPVOEDING: ATTITUDES/ WAARDEN
VOORBEELDEN	Woordenschat Topografische kennis Onderdelen van planten ...	Schaalberekening Meten Zwemmen Gesprek voeren in het Frans Spelling Nederlands	Lezen Problemen oplossen Tabellen interpreteren Presenteren Overleggen Schriftelijk communiceren Mondeling communiceren ...	Doorzetten Netjes werken Planmatig werken Respect voor anderen Respect voor materialen Beleefdheid ...
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)	Kennistoetsen Zelfevaluatie	Oefensessies Vaardigheidstoetsen Observaties Zelfevaluatie Peer-evaluatie Portfolio	Opdrachten Werkstukken Observaties Zelf-en peerevaluatie Portfolio ...	Observaties Peer observaties Co observaties
CONCRETE VOORBEELDEN				

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt, bijv. binnen één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbare vaardigheid)	OPVOEDING: ATTITUDES/ WAARDEN
VOORBEELDEN	Woordenschat Topografische kennis Onderdelen van planten ...	Schaalberekening Meten Zwemmen Gesprek voeren in het Frans Spelling Nederlands	Lezen Problemen oplossen Tabellen interpreteren Presenteren Overleggen Schriftelijk communiceren Mondeling communiceren ...	Doorzetten Netjes werken Planmatig werken Respect voor anderen Respect voor materialen Beleefdheid ...
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)	Kennistoetsen Zelfevaluatie	Oefensessies Vaardigheidstoetsen Observaties Zelfevaluatie Peer-evaluatie Portfolio	Opdrachten Werkstukken Observaties Zelf-en peerevaluatie Portfolio	Observaties Peer observaties Co observaties
CONCRETE VOORBEELDEN	Traditionele kennistoetsen(vragen, invullen, multiple choice...) Rugzak Frans (ik weet...) Rugzak geschiedenis (ik weet..)			

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt, bijv. binnen één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbare vaardigheid)	OPVOEDING: ATTITUDES/ WAARDEN
VOORBEELDEN	Woordenschat Topografische kennis Onderdelen van planten ...	Schaalberekening Meten Zwemmen Gesprek voeren in het Frans Spelling Nederlands	Lezen Problemen oplossen Tabellen interpreteren Presenteren Overleggen Schriftelijk communiceren Mondeling communiceren ...	Doorzetten Netjes werken Planmatig werken Respect voor anderen Respect voor materialen Beleefdheid ...
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)	Kennistoetsen Zelfevaluatie	Oefensessies Vaardigheidstoetsen Observaties Zelfevaluatie Peer-evaluatie Portfolio	Opdrachten Werkstukken Observaties Zelf-en peerevaluatie Portfolio	Observaties Peer observaties Co observaties
CONCRETE VOORBEELDEN	Traditionele kennistoetsen(vragen, invullen, multiple choice...) Rugzak Frans (ik weet...) Rugzak geschiedenis (ik weet...)	Vaardigheidstoets Frans Vaardigheidstoets Ruimte Observatie bij gesprek Frans met criteria Zelfevaluatielijsten (ik kan...) ...		

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt, bijv. binnen één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbare vaardigheid)	OPVOEDING: ATTITUDES/ WAARDEN
VOORBEELDEN	Woordenschat Topografische kennis Onderdelen van planten ...	Schaalberekening Meten Zwemmen Gesprek voeren in het Frans Spelling Nederlands	Lezen Problemen oplossen Tabellen interpreteren Presenteren Overleggen Schriftelijk communiceren Mondeling communiceren ...	Doorzetten Netjes werken Planmatig werken Respect voor anderen Respect voor materialen Beleefdheid ...
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)	Kennistoetsen Zelfevaluatie	Oefensessies Vaardigheidstoetsen Observaties Zelfevaluatie Peer-evaluatie Portfolio	Opdrachten Werkstukken Observaties Zelf-en peerevaluatie Portfolio	Observaties Peer observaties Co observaties
CONCRETE VOORBEELDEN	Traditionele kennistoetsen(vragen, invullen, multiple choice...) Rugzak Frans (ik weet...) Rugzak geschiedenis (ik weet...)	Vaardigheidstoets Frans Vaardigheidstoets Ruimte Observatie bij gesprek Frans met criteria Zelfevaluatielijsten (ik kan...)	Werkstuk MV Observatie spel kleuters Evaluatie mondeling communiceren met criterialijst Zelf- en peerevaluatie MV ...	

WAT EVALUEREN ?	KENNIS/inzichten	SPECIFIEKE VAARDIGHEDEN (beperkt, bijv. binnen één leergebied)	ALGEMENE VAARDIGHEDEN (breed inzetbare vaardigheid)	OPVOEDING: ATTITUDES/ WAARDEN
VOORBEELDEN	Woordenschat Topografische kennis Onderdelen van planten ...	Schaalberekening Meten Zwemmen Gesprek voeren in het Frans Spelling Nederlands	Lezen Problemen oplossen Tabellen interpreteren Presenteren Overleggen Schriftelijk communiceren Mondeling communiceren ...	Doorzetten Netjes werken Planmatig werken Respect voor anderen Respect voor materialen Beleefdheid ...
BREED EVALUEREN (Wie, wanneer en waarmee?)	Kennistoetsen Zelfevaluatie	Oefensessies Vaardigheidstoetsen Observaties Zelfevaluatie Peer-evaluatie Portfolio	Opdrachten Werkstukken Observaties Zelf-en peerevaluatie Portfolio	Observaties Peer observaties Co observaties
CONCRETE VOORBEELDEN	Traditionele kennistoetsen(vragen, invullen, multiple choice...) Rugzak Frans (ik weet...) Rugzak geschiedenis (ik weet...)	Vaardigheidstoets Frans Vaardigheidstoets Ruimte Observatie bij gesprek Frans met criteria Zelfevaluatielijsten (ik kan...)	Werkstuk MV Observatie spel kleuters Evaluatie mondeling communiceren met criterialijst Zelf- en peerevaluatie MV ...	Observatielijsten binnen opdrachten techniek, MV, ... Klasobservaties

Vraaggestuurd deel

- ▣ Oplijsten van de vragen – mogelijkheden:
 - Getuigschriften
 - Leerlingvolgsystemen
 - Eindtoetsen
 - Rapporten
 - OVSG toetsen
 - ?

Uitdagingen voor de scholen inzake evaluatie

- Visie op leren helder krijgen en evaluatie steeds meer op die visie gaan enten (dus vaardigheden en attitudes meer belang geven en de rol van de leerling in zijn leren en evalueren anders gaan bekijken) – visietekst PBD
- Evaluatie als een thema beschouwen voor teamoverleg, nascholing, ...
- Kennisevaluatie kritisch bekijken : beperken tot leerplankennis
- Stappen zetten in het meer evalueren van vaardigheden en attitudes
- Stappen zetten in het meer werken met observaties (gebruik van observatielijsten)
- Stappen zetten in het aanwenden van andere evaluatievormen : zelfevaluatie, peerevaluatie,
- Knelpunten inzake aspecten van evaluatie bespreken met het team en helder krijgen van visie en praktijk (vb. rol eindtoetsen, evaluatie via toetsperiodes, getuigschriften,...)

Een evaluatiebeleid op school opzetten

- Bij het uitwerken van een evaluatiebeleid zullen we rekening houden met de huidige situatie, met beoogde doelen en prioriteiten en van daaruit zullen we keuzes maken en acties plannen.
- Deze oefening moet op teamniveau gebeuren, maar het is goed dat de directeur ook zelf eerst een inschatting maakt en nadenkt over mogelijke acties.

Een evaluatiebeleid op school opzetten

- **In de eerste plaats** moeten we de visie op leren en evalueren helder krijgen. In de meeste scholen is die visie impliciet aanwezig bij een deel van de leraren, soms ook expliciet. We moeten die op teamniveau expliciteren. We kunnen gebruik maken van visieteksten (zie '10 voor WO', tekst 'visie op leren', tekst 'evalueren om te leren')

Een evaluatiebeleid op school opzetten

Vervolgens moeten we, vanuit de huidige situatie stappen zetten (= het individueel werk van elke leraar) in wat meestal zal neerkomen op 'de evaluatiepraktijk verbreden' :

- ▣ meer aandacht voor observatie,
- ▣ meer aandacht voor het evalueren van vaardigheden (evaluatievormen gebruiken die dat mogelijk maken)
- ▣ meer aandacht voor het betrekken van leerlingen bij hun evaluatie
- ▣ de kennisevaluatie binnen WO herzien

Hoe doen we dat?

- ▣ Elk jaar wat aanpassen. Kleine stappen zetten. Op zoek gaan naar goede voorbeelden, observaties een betere plaats geven,

Een evaluatiebeleid op school opzetten

- **Tegelijk** moeten we op schoolniveau enkele aspecten van het algemeen evaluatiebeleid aanpakken

Evaluatie en rapportering

LVS

Toetsperiodes

Getuigschriften

....

Een evaluatiebeleid op school opzetten

- Opdracht: in het document werken. Per twee, maximum 3, met gelijkaardige scholen. Voor je eigen school invullen.
- Bespreking van enkele modellen.